

Tallinna Ülikooli loodus- ja terviseteaduste instituudi arengukava aastateks 2016 – 2020

TLÜ senati 25. aprilli 2016 määrus nr 22

Vastu võetud loodus- ja terviseteaduste instituudi nõukogu 14. märtsi 2016 otsusega nr 53. Kinnitatakse Tallinna Ülikooli põhikirja § 9 p 5 alusel.

Sissejuhatus

Käesolevas arengukavas määratletakse loodus- ja terviseteaduste instituudi (LTI) õppe-, teadus- arendus- ja loometegevuse peamised arengueesmärgid ning tegevussuunad aastateks 2016-2020. LTI on Tallinna Ülikooli (TLÜ) arengukavas määratletud fookusvaldkonna terve ja jätkusuutliku eluviisi arendamise eest peamist vastutust kandev akadeemiline üksus. LTI osaleb teiste TLÜ fookusvaldkondade arendamises.

Lähtealused

LTI arengukava koostamisel lähtutakse TLÜ arengukavas seatud eesmärkidest ning LTI moodustanud instituutide senistest teadus-, õppe-, ja loometegevuse suundadest. Loodus- ja terviseteaduse Instituut moodustati 01.09.2015 Psühholoogia Instituudi, Terviseteaduste ja Spordi Instituudi, Ökoloogia Instituudi ning Matemaatika ja Loodusteaduste Instituudi loodusteaduste osakonna ja Kunstide Instituudi kunstiteraapiate ja tööõpetuse osakondade ühinemisel.

TLÜ loodus- ja terviseteaduste instituudi missiooniks on:

1. Luua ja jagada (sh koostöös tunnustatud parteritega) loodus- ja terviseteaduste alaseid teadmisi ning suunata inimese heaolu ja seda soodustavate käitumisviiside kujunemist.
2. Pakkuda instituudi liikmetele parimat eneseteostust võimaldavat inspireerivat töökeskkonda.

Visioon ja eesmärgid

TLÜ loodus- ja terviseteaduste instituudi visiooniks on:

Uurime välja, sõnastame ning õpetame, mis on inimese ja tema keskkonna heaolu seisund ning selle muutmise vajadused ja võimalused.

Kandes peamist vastutust fookusvaldkonna terve ja jätkusuutlik eluviis eest on TLÜ loodus- ja terviseteaduste instituudi eesmärkideks:

- 1) teadus- ja arendustöö, mis on suunatud inimese heaolu ja seda toetavate käitumisviiside ning keskkonna uurimisele;
- 2) sotsiaalse võimekuse toetamine;
- 3) jätkusuutlikust arengust lähtuva mõtteviisi kujundamine;
- 4) terve ja säästva eluviisi kujundamine ülikoolis.

Eesmärgid on täidetud, kui on kasvanud:

- 1) erinevate erialade ja TA asutuste esindajate ühisautorluses ilmunud artiklite esinemissagedus, interdistsiplinaarsete ja rahvusvaheliste teadusprojektide ning ühiskonnas mõju avaldavate teenuslepingute osakaal;
- 2) kahe või enama eriala aineid lõimivate õppekavade arv, erinevate erialade üliõpilaste ühistööna valminud lõputööde arv ning vilistlaste rahulolu omandatud üldpädevustega;
- 3) instituudi liikmete mobiilsus, pikemaajalised enesetäiendamised välispartnerite juures, ülikoolivälise töö- ja õppimiskogemusega töötajate osakaal;
- 4) instituudi liikmete motiveeritus.

Taseme- ja täiendusõpe

Tasemeõppe arendamise põhifookus on interdistsiplinaarsete õppekavade, õppekava osade ja õppeainete loomisel, et soodustada akadeemiliste töötajate omavahelist koostööd nii instituudi sees kui instituutide vahel, õppe paremat sidusust ning vähendada dubleerimist. Järk-järgult peab suurenema inglise keeles õppimise võimalus ning tudengite mobiilsus. Fookuses on tervise, käitumise, töövõime, liikumise, loovuse ja ettevõtlikkuse kompetentside arendamine seostatult loodusteaduste ja tehnoloogiatega. Osaleme õpetajakoolituse arendamisel koos haridusteaduste instituudiga ja õpetajakutse populariseerimisel.

Eesmärgiks on kõigi õppekavade osas õppekava kvaliteetselt läbinud ja lõpetajate arv üle 10 nii bakalaureuse kui magistritasemel aastaks 2020. Eesmärgiks on tagada instituudi üleselt üliõpilaste tagasiside õppeprotsessile ning lõpetajate osakaal immatrikuleeritute vahemalt TLÜ keskmisel tasemel. Oluline on õppetöö sisuline kvaliteet ja finantsiline jätkusuutlikkus.

Täienduskoolituseks on kaardistatud instituudi akadeemiliste töötajate ja potentsiaalsete koostööekspertide võrgustik, on kehtestatud ühtsed põhimõtted täienduskoolituse tasustamiseks ning koostöös avatud ülikooliga on instituut tunnustatud täienduskoolitaja oma valdkondades.

Teadus- ja arendustegevus

Teadustöö on suunatud akadeemiliste suundade õpetlaste omavahelise koostöö edendamisele ning interdistsiplinaarsete koostööprojektide initsieerimisele ja läbiviimisele. Oluline on doktoriõppe tulemuslikkuse tõstmine, doktoriõpingu rakendusliku väljundi arendamine ja rahvusvahelise koostöö edendamine. Teadustegevus loodusteadustes on seotud Ökoloogia keskuse teadusprojektidega ökosüsteemide ja nendega seotud teenuste arendamisel. Loodud käitumis- ja neuroteaduste tippkeskuse eesmärgiks on olemasolevat loodus- ja käitumiskompetentsi kasutades liikuda uute seoste ja uue kvaliteedini. Arendustegevus on suunatud ka koostööle haridusvaldkonnaga toetamaks uute õpetamis- ja õppimismeetodite juurutamist. Kõikides teadussuundades on interdistsiplinaarne lähenemine akadeemilise meeskonna tegevuse aluseks.

Ühiskondlikku arengusse panustamine

Uurime kaasaegseid, loodus- ja elukeskkonna ja inimeste käitumise seaduspärasid ja pakume ühiskonnale terviklikku lähenemist tagavaid meetodeid ja rakendusuringuid. Osaleme partnerluses avaliku sektori ja ettevõtetega terve ja jätkusuutliku fookusvaldkonna strateegiate kavandamises ja elluviimises ning teaduse populariseerimises.

Institutsionaalne areng

Instituudi füüsilist töökeskkonda arendatakse vastavalt teadus- ja õppetöö vajadustele üleülikooliliste investeeringute kaasabil arvestades ka ruumide, tehnoloogia efektiivset kasutust ja paindlikke töövorme. Akadeemiliste töötajate arengu tagamiseks rakendatakse atesteerimisprotsessi, mitteakadeemilistel töötajatel on arenguevestlused. Töötajatele on loodud tingimused vajaminevaks täiendusõppeks ning võimaldatakse mobiilsust. Eesmärgiks on, et instituudi töötajate töötasu ületab aastaks 2020 eriala keskmise taseme ning töötasu kujundamisel arvestatakse nii õppetöö tulemusi kui tagasisidet, sissetoodud investeeringuid, teadustööd ja publikatsioone ning ka ülikooli maine kujundamist ühiskondlikes protsessides.

Lisa 1. Põhiprotsesside arengueesmärgid

Lisa 2. TLÜ loodus- ja terviseteaduste instituudi arengunäitajad

Lisa 3. Taristu arendamise kava spetsifitseeritud nimistu

Lisa 4. LTI strateegilised partnerid

Lisa 5. Tallinna Ülikooli arengueesmärkide täitmise vastutus

/allkirjastatud digitaalselt/

/allkirjastatud digitaalselt/

Tiit Land
rektor

Hille Erik
senati sekretär

Lisa 1. LTI arengueesmärgid

Eesmärkide saavutamine toimub läbi põhiprotsesside lähtudes järgmistest tegevuspõhimõtetest - interdistsiplinaarsus, rahvusvahelistumine, nõudlikkus ja jätkusuutlikkus.

1. Põhieesmärgid õppetegevuses

1.1. Interdistsiplinaarsusele suunatud õppekavade arendus

1.1.1. Rakendame aastast 2016 instituudiülese sissejuhatava õppe bakalaureusetasandil ning interdistsiplinaarset projektitööd võimaldava õppe tasemeõppe kahel esimesel tasandil.

1.1.2. Integreerime õppesse ettevõtluse ja kutseoskustega, jätkusuutlikkuse, liikumise ning loovusega seotud kompetentse.

1.1.3. Käivitame integreeritud tehnoloogia õpetamise bakalaureusetasemel lõimituna IKT oskustega.

1.1.4. Leiame lahendused loodusainete magistriõppe efektiivseks õpetamiseks.

1.1.5. Käivitame koostöös haridusteaduste instituudiga enamsoovitavaid õppekombinatsioone võimaldava moodulõppe, spetsialiseerumisega mitme õpetamise erialale ning osaleme õpetaja elukutse populariseerimisel.

1.1.6. Juurutame koostöös haridusteaduste instituudiga haridusuuenduslikke metodikaid ja eDidaktikumi riiklikes õppekavades läbiva teemana toodud keskkonna ja jätkusuutliku arengu õpetamise toetamiseks ning loodusteaduste didaktika arendamiseks.

1.1.7. Töötame koostöös haridusteaduse instituudiga välja uudseid lahendusi reaal-, loodus- ja tehnoloogiaainete õpetamise kaasajastamiseks üldhariduskoolis. Viime läbi pilootprojekte innustamaks nii klassiõpetajaks kui loodusteaduste aineõpetajaks õppivate üliõpilaste motiveeritust loodusainete omandamisel ja edasiandmisel.

1.1.8. Integreerime keskkonnakorralduse, maastike ökoloogia ja linnakorralduse erialade õppetöö.

1.1.9. Rakendame ühtse õppemooduli inimeseõpetuse suunal kooskõlas haridusvaldkonna arengutega õppekavades ja didaktikates.

1.1.10. Arendame käitumisteaduste ja eksperimentaalpsühholoogia alaseid kursuseid psühholoogia eriala õppekavades.

1.1.11. Käivitame doktoriõppekava tervisekäitumise ja heaolu valdkonnas, et võimaldada arendada kõrghariduse tippset fookusvaldkonna olulistel teemadel.

1.1.12. Käivitame muusikateraapia spetsialiseerumissuuna kunstiteraapiate magistriõppes fookusega uudsete tehnoloogiate rakendamisel ning anname välja eestikeelseid õppematerjale.

1.1.13. Kujundame kehakultuuri õpetaja õppekava liikumisõppe keskseks.

1.1.14. Arendame spordiõiguse ja ausa spordi alaseid kompetentse.

1.1.15. Osaleme tervise- ja keskkonnakommunikatsiooni moodulite arendamisel ja õpetamisel.

1.2. Jätkusuutlik õppetöö

1.2.1. Rakendame õppe dubleerivuse ja kuluefektiivsuse hindamist ning efektiivseid lahendusi õppekorralduses. Teeme koostööd teiste instituutidega kompetentside koondamiseks ning nende interdistsiplinaarseks rakendamiseks.

1.2.2. Korraldame eriala praktika peamiselt õppeainepõhiste praktikabaaside kaudu ning võimaldame sobivatel erialadel praktikat sooritada ka interdistsiplinaarsete meeskondadena.

1.2.3. Osaleme koostöös erialaliitude ja Kutsekojaga spetsialiseerumisega seotud kutsestandardite koostamisel (sh õpetaja kutsestandard) ning lähtume standarditest õppe arendamisel.

1.3. Rahvusvahelistumine

1.3.1. Arendame partnerülikoolidega sidustatult õpet, et saavutada olukord, kus järk-järgult tekib lisaks eestikeelsele õppimisvõimalusel ka inglise keeles õppimise võimalus.

1.3.2. Töötame välja ingliskeelsed moodulid psühholoogia õppesuunal ning integreerime biokeemia, geneetika, matemaatilise modelleerimise, psühhofarmakoloogia ja psühholoogia kompetentsid.

1.3.3. Koostöös ühiskonnateaduste instituudiga töötame välja ingliskeelse ühisõppekava loodusressursside jätkusuutliku majandamise suunal integreerides omavahel geokeemiliste aineringete loodusteaduslikud alused, rahvusvahelise õiguse, keskkonnakorralduse ja -majandamise, strateegilise planeerimise kompetentsid.

1.3.4. Korraldame valdkonnasisest üliõpilaste õpirännet õppimiseks või praktikaks mitmes Euroopa riigi kõrgkoolis, ettevõttes, uurimis- või praktikakeskuses või viimasega sarnases organisatsioonis.

1.3.5. Rakendame koostöölepingud erinevate välisülikoolidega, mis annaks võimaluse soovi korral õppida kuni kaks semestrit vahetusüliõpilasena mõnes partnerülikoolis.

2. Põhieesmärgid ja suunad teadustegevuses

LTI teadustegevus toimub suundades, mille peamiseks teaduslikeks eesmärkideks on:

2.1. selgitame välja ajalised muutused tormide sageduses kasutades ökoloogilisi, sedimentoloogilisi ja geomorfoloogilisi andmeid ning hindame nende muutuste mõju randade evolutsioonile, taimkattele ja maakasutusele Eestis viimaste aastatuhandete jooksul;

2.2. määratleme erimastaapsete looduslike ja antropogeensete protsesside ajalis-ruumilist mõju veekeskkonnaga seotud ökosüsteemide (sood, järved, jõed, rannikud ning nende valglad) talitlusele ja arengule multiskalaarsel tasandil ning töötame välja nende ökosüsteemide säilitamise ja taastamise teaduslikke printsiipe;

2.3. arendame välja võimekuse jõgede valgalapõhiste ökosüsteemide ja järveökosüsteemide ökohüdrooloogiliste toimimismehhanismide modelleerimiseks;

2.4. arendame paleoökoloogilisi, maastikuökoloogilisi, telmatoloogilisi ja rannageoloogilisi uurimismeetodeid;

2.5. loome linna ökosüsteemide jätkusuutlikumaks majandamiseks integreeritud sotsiaal-ökoloogilise (social-ecological) kontseptsiooni, mis kaasab ühiskonna erinevad huvigrupid ja linna ökosüsteemiteenused;

2.6. arendame ökosüsteemiteenuste kontseptsioonil põhinevaid interdistsiplinaarseid uurimismeetodeid ja töötame välja jätkusuutliku arengut toetavaid kommunikatsiooni- ja hariduspraktikaid;

2.7. arendame stohhastiliste protsesside teooriat ja selle interdistsiplinaarsete rakenduste alusbaasi;

2.8. loome matemaatilise alusbaasi erinevates materjalides toimuvate juhuslike protsesside modelleerimiseks, dünaamika kirjeldamiseks ja kasutame seda eksperimentide tulemuste analüüsiks;

2.9. töötame välja multifraktaalanalüüsil tugineva meetodi kõrgetemperatuurse plasma poolt kahjustatud metallisulami kahjustuste analüüsiks ning uurime tuleviku fusiooniseadmete plasmakambri jaoks mõeldud materjalide käitumist kõrgetemperatuurse plasma ja ionide voo mõjul;

2.10. arendame meetodeid keskkonnamõjude ning -seisundite hindamiseks ennustamiseks keskkondade muutlikkust ajas;

2.11. töötame välja taimsete biomasside vääristamiseks sobilikke efektiivseid meetodeid;

2.12. arendame instrumentaalseid ja bioanalüütilisi meetodeid ning rakendame neid looduslike, sealhulgas neuropsühholoogiliste, protsesside seaduspärasuste selgitamiseks molekulaarsel tasandil;

2.13. analüüsime madalmolekulaarsete inhibiitorite efektiivsust amüloid beeta-peptiidi toksilisusele Alzheimeri tõve profülaktikas. Evalveerime varajase Parkinsoni tõve geenivariatsioone ning seostame bioinformaatilise analüüsi tulemused kliiniliste metaandmetega;

- 2.14. töötame välja erineva ajukahjustuse vormidega inimeste psüühilise seisundi ja motoorsete funktsioonide diagnostilisi meetodeid ja nende rakendamisprotseduure;
- 2.15. uurime koolilaste arengu kognitiivseid mehhanisme ja töötame välja diagnostilised meetodid kognitiivse arengu hindamiseks;
- 2.16. uurime kuulmishallutsinatsioonide kognitiivseid mehhanisme ja kirjeldame kuulmishallutsinatsioonide aluseks olevaid neuronaalseid ja kognitiivseid protsesse;
- 2.17. koostame uuringute baasil agressiivsuse neuronaalsete ja psühholoogiliste tegurite diagnostilised meetodid ja nende rakendamisprotseduurid;
- 2.18. uurime ning arendame looduse positiivseid restoratiivseid mõjusid ja liikumist edendavaid võimalusi inimese heaolu parandamiseks;
- 2.19. töötame välja sihtgrupispetsiifilisi loovteraapia sekkumismetoodikaid ja hindame nende mõju heaolule ja tervislikule seisundile, eestindame loovteraapia hindamismeetodeid;
- 2.20. arendame kaasaegseid, loodus- ja inimkeskkonna seaduspärasid ja nähtusi integreerivalt haaravaid, tervikliku maailmapildi kujunemist ning kriitilist mõtlemist toetavaid ja üldpädevusi kujundavaid õpetamis- ja õppimismeetodeid.

3. Täiendusõppe põhimõtted ja eesmärgid

Täiendusõppeks on kaardistatud instituudi akadeemiliste töötajate ja potentsiaalsete koostööekspertide võrgustik, on kehtestatud ühtsed põhimõtted täiendusõppe tasustamiseks ning koostöös avatud ülikooliga on instituut tunnustatud koolitaja oma teemavaldkondades.

Vajalikud on uuringuid kliendivajaduste välja selgitamiseks, luua sihtrühmade andmebaasid ja leida täiendusõppe aktiivse müügi turunduskanalid sihtgrupist lähtuvalt. Laiendatakse teemavaldkonniti täiendusõppe valdkonda toetudes olemasolevatele õppekavadele ja uute õppekavade väljatöötamisele. Kvaliteetse täiendusõppe pakkumise kaudu aitame kaasa erialal töötavate spetsialistide järjepidevat enesetäiendamist ning pakume paindlikke õppimisvõimalusi elukestvaks õppeks. Õpe toetub tänapäevasele teadusele ja praktikale ning toetab õppija vajadusi tööturul.

Täiendusõppe eesmärgid:

- 3.1. tagame instituudi täiendusõppe pideva kvaliteedi arendamise, võttes arvesse osalenute rahulolu analüüsi tulemusi;
- 3.2. töötame koostöös haridusteaduste instituudiga välja haridusinnovaatilisi õppemeetodeid nii formaal- kui mitteformaalhariduse läbiviimiseks;
- 3.3. rakendame traditsioonilise õppe parimad võimalused IT-lahendusi ühendavate õppemeetoditega nii üldhariduskoolidele kui ka avalikkusele lõimides loodusteadused, tehnoloogia- ja tööõpetuse;
- 3.4. reageerime paindlikult ühiskonna ootustele ja vajadustele lähtudes akadeemiliste suundade teemavaldkondadest uute täiendusõppeprogrammide väljatöötamisel, arendame paindlikke ja õppija vajadusi arvestavaid õppimisvõimalusi;
- 3.5. osaleme elukestva õppe arendusprojektides, mis on suunatud täiendusõppe süsteemsele arendamisele ja koolituspakkumuste suurendamisele;
- 3.6. kujuneme keskseks liikumisalase ja tervise ning töövõime hooldamisele suunatud koolituste pakkujaks;
- 3.7. arendame kunstiteraapiate täiendusõpet koos tasemeõppega, integreerime loovuse terviseteadusesse ning lähtume salutogeensest tervisekäsitlusest.

4. Põhieesmärgid arendustegevuses

Rakenduslikke uuringuid tehakse oma kompetentsi piires valdkondades, mis toetavad teadustegevuse põhisuundade realiseerumist ja aitavad kaasa faktilise andmestiku kogumisele.

Rakenduslikud uuringud on eeskätt seotud:

- 4.1. loodusvarade kasutamise, keskkonnaseisundi ja looduskaitset hõlmavate temaatikatega ning ekspertiisidega;
- 4.2. maavarade kaevandamisega seotud keskkonnaprobleemidega ja välisõhu saastatusega (eeskätt Kirde-Eestis);
- 4.3. veekeskkonna ja selle kaitse ning majandamisega, sh valglate majandamine ja kaitse ning kommunikatsioonipraktikad;
- 4.4. soode kasvuhoonegaaside emissioonidega ning loodusliku seisundi taastamisega;
- 4.5. tervist ja heaolu toetava ning säästva arengu põhimõtteid järgiva linnaruumiga;
- 4.6. sobivate meetodite väljatöötamisega looduslikust toormest töendusliku väärtusega biomolekulide eraldamiseks ja vääristamiseks;
- 4.7. nutirakendustel põhinevate tervise- ja keskkonnateenuste arendamisega;
- 4.8. tervisetehnoloogiate arendusprojektidega;
- 4.9. ürituskorralduste majandustasuvuse hindamisega;
- 4.10. sportlaste ja liikumisharrastajate sooritusanalüüsiga;
- 4.11. kaasaegse spordi- ja liikumisvaldkonna juhtimise ning majandamise organisatsiooni vormide uurimise ja arendamisega;
- 4.12. õpilaste sotsiaalse, motivatsioonilise ja kognitiivse arengu psühholoogilise hindamisega.

5. Institutsionaalse arengu eesmärgid

- 5.1. Õppekavade arendamiseks pakume koostöös personaliosakonna ja haridusteaduste instituudiga õppejõududele täienduskoolitusi ning õppekavade põhiõppejõududele grupikoolitusi ja nõustamist.
- 5.2. Arendame teadusprojektide taotlemist ja edukat läbiviimist toetavat administratiivset võimekust.
- 5.3. Jätkame erialaseid teadusseminare varasemalt väljakujunenud töörühmades. Käivitame üleinstituudiliste teadusseminaride seeria.
- 5.4. Võimaldame töötajatele rahvusvahelistumise eesmärgil lühi- ja pikaajalist mobiilsust kasutades selleks erinevate fondide ja koostöölepingute võimalusi.
- 5.5. Kavandame ja arendame töökeskkonda toetades töötajate omavahelise suhtlemise võimalust ning võimaldame erialalise ning üldpädevuste alase kompetentsuse tõstmist.
- 5.6. Optimeerime tugitegevusi, et akadeemilised töötajad saaks keskenduda õppe, teadus- ja arendustegevusele.
- 5.7. Aktsepteerime paindlikke töötamise vorme (kaugtöö, paindlik tööaeg) tingimusel, et see ei halvenda töö kvaliteeti ega mõjuta teiste seotud töötajate tegevust.
- 5.8. Toetame töötajate motivatsiooni ja võimalusi tervislikuks liikumiseks ning ühistes liikumistegevustes osalemiseks.
- 5.9. Rakendame õpi- ja töökeskkonnas jätkusuutiku eluviisi põhimõtted, osaleme Euroopa Pealinnade Ülikoolide Assotsiatsiooni algatuses Roheline Akadeemiline Jalajälg.

6. Taristu arendamise kava

- 6.1. Arendame geokeemilise aineriingi ning ökohüdroloogiliste laboratorsete ning kameraaluuringute läbiviimiseks vajalikku riist- ja tarkvara baasi.
- 6.2. Arendame välja spetsialiseeritud aparatuurse võimekuse ning analüüsimeetodite kogumi toetamiseks akadeemiliste suundade peamiste uurimisprobleemide lahendamist kasutades molekulaarteaduslikku lähenemist.
- 6.3. Arendame välja tehnoloogiaainete taseme- ja täienduskoolituse läbiviimiseks tänapäevase õppekeskkonna.
- 6.4. Arendame välja kognitiivse neuropsühholoogia alaste uuringute aparatuurset baasi eksperimentaalpsühholoogia kursuste ja teadusuuringute läbiviimiseks.

Lisa 2. LTI võtmenäitajad

Tabel 1. Instituudi võtmenäitajad ja nende valdkonnad (T- teadus-, arendus- ja loometegevus ja mõju ühiskonnas; Õ-õppetegevus; M- muud üksuse organisatsiooniarendusega seotud eesmärgid)

Interdistsiplinaarsus	2015	2020
(T) Vähemalt 2 erineva eriala esindaja ühisautorlusega publikatsioonide arv	37	Kasvab
Rahvusvahelistumine		
(T) Välisülikooli või –teadusasutuse töötajatega ühiselt avaldatud publikatsioonide arv	.*	Kasvab
(T) Rahvusvaheliste teadusprojektide rahastuse osakaal TAL tuludest	5,73	Ei vähene
Nõudlikkus ja jätkusuutlikkus		
(T) Kaitstud doktoritööde arv	3	Kasvab
(T) Kõrgetasemelised teaduspublikatsioonid akadeemilise töötaja kohta	0,96	Kasvab
(Õ) Lõpetanute osakaal sisseastunutest	37,79	Kasvab
(Õ) Üliõpilaste rahulolu õppetöö kvaliteedi ja õppetöö korraldusega (5 palli süsteemis)	4,61	Ei vähene
(M) Töötajate rahulolu juhtimise ja töötingimustega (7 palli süsteemis)	4,74	Kasvab
Muud näitajad		
(Õ) Täiendusõppes osalenud õppijate arv	4151	Ei vähene
(T) Doktorikraadi või sellele vastava kvalifikatsiooniga akadeemiliste töötajate osakaal	44,23	Kasvab
(M) Akadeemiliste töötajate keskmine põhipalk	1213,9	Kasvab

*Indikaatori mõõtmine ei olnud võimalik ETIS arenduse võimaluste tõttu, kavandatakse mõõta baastasemena järgneval õppeaastal.

Lisa 3. Taristu arendamise kava spetsifitseeritud nimistu

- Väikesesüviseline alus madalates veekogudes läbiviidavate välitööde efektiivsuse ja kvaliteedi tõstmiseks koostöös teiste Eesti ülikoolidega.
- Täiendatakse taimekasvu eksperimentide läbiviimist võimaldavat laborikompleksi TLÜ Astra hoone katusele ehitatava kasvuhoone näol.
- 3 sukeldumisvarustuse komplekti allveetööde võimekuse suurendamiseks.
- Soetatakse ökohüdroloogiliste modelleerimiste tarkvara ArcGIS keskkonnaga ühildatav Modflow paketid (Arc Hydro Groundwater Tools: Groundwater Analyst; Subsurface Analyst; Modflow Analyst; Hydros 3d Standard) põhja ja pinnasevee liikumise analüüsiks ja visualiseerimiseks.
- Setete mineraalainete terasuuruste mõõtmist võimaldavat Laser Diffraction Particle Size Analyzer.
- Spektromeeter tahkete materjalide analüüsiks (setted, muld), mida saab kasutada minimaalse proovi ettevalmistusega - nt FOSS NIR System 5000.
- Handheld XRF Analyzer.
- Ergonoomiline kuni 200x suurendusega stereomikroskoop, kaameraga, tarkvaraga.
- Fotosünteesi ja gaasivahetuse statsionaarne väliseire süsteem: logerid (nt SQ1021, Grant, UK või EM50) ning sensorid: - PPF (photosynthetic photon flux density, 400–700 nm); - taimede pinnatemp. (microthermistors, 0.3 mm; või decagon sensorid) - valgusintensiivsuse sensorid (nt [Intersil ISL29028A](#)) - CO2 sensorid (nt Vaisala GMP343).
- Miinustemperatuure võimaldavat kasvukamber.
- Laserlõikepink.
- Metallifreespink LUNA MDM 250.
- Rihthöövel LUNA BPT 3105.
- 3D printer.
- Sjöbergsi tislripingid.
- Käsifrees koos töölauga.
- EEG mõõtmisaparaat Active Two koos tarkvaraga (LabView).
- Audio- ja videostiimulite genereerimise ja eksponeerimise aparaat (ViSaGe MKII Stimulus Generator, AudioFile Stimulus Processor, MRConfon, Display++LCD Monitor).
- Proovide automaatsisestaja HPLC-TOF süsteemile.
- Laboratoorne mikrolaineahi bioloogiliste proovide mineraliseerumiseks.
- Brookfieldi reomeeter.
- Sekvencerimise süsteemid Ion 5S ja/või Miniseq ja andmehoidla.
- Töövõime ja liikumistehnika labori videoanalüüsitarvara ja dünamomeetrite ajakohastamine.

Lisa 4. LTI strateegilised partnerid

Partneri nimi	Kontaktisik instituudis	Koostöövaldkond/suund
Eesti-sisene partner		
Keskkonna- ministeerium	Ruth Shimmo	2014. aastal allkirjastatud leppe eesmärgiks on alusteaduste tulemuste rakendamine kohalike küsimuste lahendamisel ning ühistest vajadustest tulenevate teadusarendustegevuste ja õppetöö arendamise planeerimine. Toimib regulaarne infovahetus, kus ülikooli saab võimaluse tutvustada oma töö tulemusi ning ministeerium teavitab riigi jaoks lahendamist vajavatest küsimustest ja soovitatavatest uurimisteemadest. Ministeerium ja selle allasutused on üliõpilaste praktika baasiks.
Kultuuri- ministeerium	Kristjan Port	Spordiorganisatsiooni arendamise alane koostöö. EL eesistuja perioodil spordi ja liikumisharrastuse ekspertgrupi töös osalemine.
Tallinna Linnavalitsus	Liisa Puusepp (peamine kontaktisik TLÜ-s on avatud akadeemia)	Tallinna Linnavalitsusega koostöölepe eesmärgiks on koostöö teadus- ja arendustegevuses (linnale huvipakkuvad alus- ja rakendusuringud, osalemine arengukavade koostamisel, andmete kogumine, süstematiseerimine ja analüüs); õppetegevuses (üliõpilaste praktika, õppekavade arendamine, linnaametnike täienduskoolitus, lõputööde kavandamine, koostöö Õpilaskadeemiaga ja elukestva õppe kavandamine) ja avalikes huvides (avalikkuse teavitamine, teise poole kaasamine enda avalikele üritustele). Tallinna Linnavalitsuse üheks oluliseks eesmärgiks on saada „Roheliseks linnaks“ ning Tallinna ülikool osaleb Tallinna tervisekoalitsiooni töös, linnavolikogu innovatsioonikomisjonis ja nõustab linna tõendus põhiste rakendusmeetmete osas.
Tervise Arengu Instituut	Sirje Vaask	Tervise Arengu Instituudiga koostööleping on sõlmimisel. Koostöösuunad on: teaduskoostöö, sh ühiste teadusmeeskondade moodustamine ja/või teadusprojektide elluviimine; koostöö tervisekäitumise uuringute läbiviimisel, Tervise Arengu Instituudi kogutud andmete kasutamine teadus- ja õppetöök; riigisektori poolt tõstatatud teemadel õppekavade arendamine, teadus- arendustegevuse kavandamine ning juhendatavate tööde suunamine; tõendus põhiste meetmete väljatöötamisel ja rakendamisel osalemine; ühiselt ühiskondliku hoiaku kujundamine terve ja jätkusuutliku eluviisi eesmärgil.
Liikumistervise innovatsiooni klaster	Kristjan Port	Liikumistervise innovatsiooni klaster SportEST on valdkonnaülene organisatsioon, mis on enda alla koondanud partnereid erinevatest valdkondadest, kes on otseselt või kaudselt seotud inimese elujõu ja elukeskkonna rikkuse kasvatamisega läbi liikumistervise. Klaster ühendab liikmeid ja välised koostööpartnerid, kes pakuvad tooteid ja teenuseid ja/või viivad läbi tegevusi, mis on otseselt või kaudselt seotud inimeste elujõu ja elukeskkonna rikkuse kasvatamisega läbi liikumistervise ja sellega seotud valdkondade (tervishoid, sh biotehnoloogia meditsiinis, IKT ja e-tervis, sport, turism

		<p>jm) innovaatilise tegevuse soodustamise ja arendamise. Klaster koondab partnereid ja tegutseb järgmistes valdkondades: meditsiiniteenused, biotehnoloogia, e-tervis ning valdkonna infotehnoloogia ja kommunikatsioon. Tervikliku väärtusahela toimimiseks on kaasatud tugivaldkonnad – tugiteenuste, seadmete/tarvikute pakkujad, haridus-, teadus- ja arendusasutused, TAKid ja kompetentsikeskused, kohalikud omavalitused ja riigiasutused ning valdkonna kõik erialaliidud ja katusorganisatsioonid.</p>
Terviseklaster (Connected Health)	Sirje Vaask (peamine kontaktisik TLÜ-s on avatud akadeemia)	<p>Leping Tallinna Ülikooliga on sõlmitud augustis 2015 ja sellega osaleb TLÜ assotsieerunud liikmena klasteri tegevuses, mille eesmärgiks on suurendada tervisetehnoloogia valdkondades tegutsevate ettevõtete käivet, ettevõtete arvu ja sektoris töötavate inimeste lisandväärtust. Selleks on kavandatud arendada ja luua uusi kontakte; arendada olemasolevat tervise infrastruktuuri, et tagada selle parem toimimine nii katsebaasina kui müügibaasina ning arendada välja sobivate oskustega töötajaid, kes suudavad nii algatada, ellu viia kui ka müüa uusi lahendusi. Ülikoolide roll on arenduskoostöö klasteri partneritega, sh tagada kvaliteetne tööjõud valdkonnas (loodusteaduse taustaga ärijuhte ja ettevõtlikke inimesi on vähe), rikastada õppeprogramme koostöös klasteri partneritega ning rakendada õppes praktilised teemad, praktikakohad ning võimaldada seeläbi ka erialased töökohad tudengitele.</p>
Rahvusvaheline partner		
COPERNICUS Alliance	Mihkel Kangur	Säästvat arengut toetava kõrghariduse alane koostöö, õppejõudude professionaalse arengu toetamine säästva arengu hariduse integreerimiseks õppetöösse.
Kyoto Ülikool	Shinya Sugita	Taimkate-kliima interaktsioonid, taimkatte rekonstrueerimine ja modelleerimine. Teadlaste ja üliõpilaste vahetus. Sõlmitud koostöölepe Ökoloogia Instituudiga 2015.
Bergeni Ülikool	Kristiina Kompus	Kognitiivse neuropsühholoogia alane koostöö uuringuprojektides, käitumis- ja neuroteaduste valdkonna kursuste väljatöötamine.
USA Rahvuslik Terviseinstituut	Ruth Shimmo	Bioanalüütiliste meetodite arendamine ja rakendamine neurofarmakoloogias.

Lisa 5. Tallinna Ülikooli arengueesmärkide täitmise vastutus

Tabel 1. Instituudi alaeesmärgid, meetmed, nende eest vastutavad ja kaasatud akadeemilised suunad ning üksused ja meetme valdkond (T- teadus-, arendus- ja loometegevus ja mõju ühiskonnas; Õ- õppetegevus; M- muud üksuse organisatsiooniarendusega seotud eesmärgid)

Alaeesmärgid	Vastutav akadeemiline suund ¹	Kaasatud akadeemiline suund ¹	Kaasatud üksused ¹	Meetme valdkond
<p>1.1.1. Inimese heaolu ja seda soodustavate käitumisviiside toetamine</p> <p>a. Koostöös partneritega töötame välja tõenduspõhiseid ja kohalike oludega arvestavaid eluviisi- ja keskkonnakorralduslikke soovitusi ning kavandame nende rakendamiseks sihtrühmapõhiseid sekkumisi ja poliitikasoovitusi.</p> <p>b. Arendame vaimse tervise, ealiste iseärasuste, riski- ja kaitsetegurite kompetentsi toetades loodusteaduslikel ja innovaatilistel meetoditel põhinevaid tervise-, neuro- ja käitumisteaduste uuringuid. Loome uued mudelid patoloogiate ennetamiseks.</p> <p>c. Urime ja arendame uuenduslikke tervise- ja keskkonnakommunikatsiooni meetmeid, et teavet paremini sihtrühmadeni viia.</p>	LTS	LJA, PTK	ÜTI, HK, DTI	T
<p>a. Koostöös partneritega töötame välja tõenduspõhiseid ja kohalike oludega arvestavaid eluviisi- ja keskkonnakorralduslikke soovitusi ning kavandame nende rakendamiseks sihtrühmapõhiseid sekkumisi ja poliitikasoovitusi.</p> <p>b. Arendame vaimse tervise, ealiste iseärasuste, riski- ja kaitsetegurite kompetentsi toetades loodusteaduslikel ja innovaatilistel meetoditel põhinevaid tervise-, neuro- ja käitumisteaduste uuringuid. Loome uued mudelid patoloogiate ennetamiseks.</p> <p>c. Urime ja arendame uuenduslikke tervise- ja keskkonnakommunikatsiooni meetmeid, et teavet paremini sihtrühmadeni viia.</p>	PKT	LJA	DTI, ÜTI	T
<p>a. Koostöös partneritega töötame välja tõenduspõhiseid ja kohalike oludega arvestavaid eluviisi- ja keskkonnakorralduslikke soovitusi ning kavandame nende rakendamiseks sihtrühmapõhiseid sekkumisi ja poliitikasoovitusi.</p> <p>b. Arendame vaimse tervise, ealiste iseärasuste, riski- ja kaitsetegurite kompetentsi toetades loodusteaduslikel ja innovaatilistel meetoditel põhinevaid tervise-, neuro- ja käitumisteaduste uuringuid. Loome uued mudelid patoloogiate ennetamiseks.</p> <p>c. Urime ja arendame uuenduslikke tervise- ja keskkonnakommunikatsiooni meetmeid, et teavet paremini sihtrühmadeni viia.</p>	LJA	LTS	BFM, DTI	T
<p>1.1.2. Sotsiaalse võimekuse toetamine</p> <p>a. Loome toimetulekustrateegiaid arendamiseks võimet muutustega kohaneda ning tervise edendamise häid praktikaid riskirühmadele ja kogukondadele, et pikeneks inimese aktiivselt ja tervena elatud eluiga.</p> <p>b. Töötame tööandjatele välja töötajate terviseteadlikku ja jätkusuutlikku käitumist toetavaid meetodikaid ning töökeskkonna disainilahendusi, samuti viise, kuidas aidata haavatavatel rühmadel tööturul toime tulla.</p> <p>c. Tänapäevastame tervise-, sotsiaal- ja rehabilitatsiooniteenuste ülesehitust, et neid tervishoiu, haridus- ja sotsiaalsüsteemi integreerida.</p>	PTK	LTS	ÜTI, HK	T
<p>a. Loome toimetulekustrateegiaid arendamiseks võimet muutustega kohaneda ning tervise edendamise häid praktikaid riskirühmadele ja kogukondadele, et pikeneks inimese aktiivselt ja tervena elatud eluiga.</p> <p>b. Töötame tööandjatele välja töötajate terviseteadlikku ja jätkusuutlikku käitumist toetavaid meetodikaid ning töökeskkonna disainilahendusi, samuti viise, kuidas aidata haavatavatel rühmadel tööturul toime tulla.</p> <p>c. Tänapäevastame tervise-, sotsiaal- ja rehabilitatsiooniteenuste ülesehitust, et neid tervishoiu, haridus- ja sotsiaalsüsteemi integreerida.</p>	LTS	PTK	ÜTI, HK	T
<p>a. Loome toimetulekustrateegiaid arendamiseks võimet muutustega kohaneda ning tervise edendamise häid praktikaid riskirühmadele ja kogukondadele, et pikeneks inimese aktiivselt ja tervena elatud eluiga.</p> <p>b. Töötame tööandjatele välja töötajate terviseteadlikku ja jätkusuutlikku käitumist toetavaid meetodikaid ning töökeskkonna disainilahendusi, samuti viise, kuidas aidata haavatavatel rühmadel tööturul toime tulla.</p> <p>c. Tänapäevastame tervise-, sotsiaal- ja rehabilitatsiooniteenuste ülesehitust, et neid tervishoiu, haridus- ja sotsiaalsüsteemi integreerida.</p>	PKT	LTS	ÜTI, HTI, HK, BFM, DTI	T
<p>1.1.3. Jätkusuutlikust arengust lähtuva mõtteviisi kujundamine</p> <p>a. Arendame vahendeid, meetodikaid ja tehnoloogiaid, mis võimaldavad koguda loodusteaduslikku informatsiooni, analüüsida loodusteaduslikke kompleksüsteeme ja muuta need ühiskonnale paremini kättesaadavaks ning edendada väärtuspõhist keskkonnaharidust.</p> <p>b. Töötame koostöös partneritega välja pikaajalised teadus- ja arendusprogrammid keskkonnasäästliku materjaliteaduse arendamiseks, keskkonnaressursside ja ökosüsteemide teenuste jätkusuutlikuks kasutamiseks.</p> <p>c. Uuendame füüsika, keemia jt loodusteaduslike ainete didaktikat lähtuvalt haridusuuenduslikest paradigmatelt ning rakendades infokommunikatsioonitehnoloogia oskusteavet.</p> <p>d. Integreerime tervise, liikumise ja säästva arengu õpetajahariduse õppekavadesse, töötame välja sihtrühma kaasamise ja praktiliste eluoskuste õpetamise meetodeid ja</p>	LJA	LTÕ	HTI, DTI, ÜTI	T
<p>a. Arendame vahendeid, meetodikaid ja tehnoloogiaid, mis võimaldavad koguda loodusteaduslikku informatsiooni, analüüsida loodusteaduslikke kompleksüsteeme ja muuta need ühiskonnale paremini kättesaadavaks ning edendada väärtuspõhist keskkonnaharidust.</p> <p>b. Töötame koostöös partneritega välja pikaajalised teadus- ja arendusprogrammid keskkonnasäästliku materjaliteaduse arendamiseks, keskkonnaressursside ja ökosüsteemide teenuste jätkusuutlikuks kasutamiseks.</p> <p>c. Uuendame füüsika, keemia jt loodusteaduslike ainete didaktikat lähtuvalt haridusuuenduslikest paradigmatelt ning rakendades infokommunikatsioonitehnoloogia oskusteavet.</p> <p>d. Integreerime tervise, liikumise ja säästva arengu õpetajahariduse õppekavadesse, töötame välja sihtrühma kaasamise ja praktiliste eluoskuste õpetamise meetodeid ja</p>	LJA		HTI, DTI, RK	T
<p>a. Arendame vahendeid, meetodikaid ja tehnoloogiaid, mis võimaldavad koguda loodusteaduslikku informatsiooni, analüüsida loodusteaduslikke kompleksüsteeme ja muuta need ühiskonnale paremini kättesaadavaks ning edendada väärtuspõhist keskkonnaharidust.</p> <p>b. Töötame koostöös partneritega välja pikaajalised teadus- ja arendusprogrammid keskkonnasäästliku materjaliteaduse arendamiseks, keskkonnaressursside ja ökosüsteemide teenuste jätkusuutlikuks kasutamiseks.</p> <p>c. Uuendame füüsika, keemia jt loodusteaduslike ainete didaktikat lähtuvalt haridusuuenduslikest paradigmatelt ning rakendades infokommunikatsioonitehnoloogia oskusteavet.</p> <p>d. Integreerime tervise, liikumise ja säästva arengu õpetajahariduse õppekavadesse, töötame välja sihtrühma kaasamise ja praktiliste eluoskuste õpetamise meetodeid ja</p>	LTÕ		HTI, ÜTI, BFM, DTI	Õ
<p>a. Arendame vahendeid, meetodikaid ja tehnoloogiaid, mis võimaldavad koguda loodusteaduslikku informatsiooni, analüüsida loodusteaduslikke kompleksüsteeme ja muuta need ühiskonnale paremini kättesaadavaks ning edendada väärtuspõhist keskkonnaharidust.</p> <p>b. Töötame koostöös partneritega välja pikaajalised teadus- ja arendusprogrammid keskkonnasäästliku materjaliteaduse arendamiseks, keskkonnaressursside ja ökosüsteemide teenuste jätkusuutlikuks kasutamiseks.</p> <p>c. Uuendame füüsika, keemia jt loodusteaduslike ainete didaktikat lähtuvalt haridusuuenduslikest paradigmatelt ning rakendades infokommunikatsioonitehnoloogia oskusteavet.</p> <p>d. Integreerime tervise, liikumise ja säästva arengu õpetajahariduse õppekavadesse, töötame välja sihtrühma kaasamise ja praktiliste eluoskuste õpetamise meetodeid ja</p>	LTÕ	LTS, PTK	HTI	Õ

vahendeid, tagame ülikooli kõigis õppesuundades ja tasemetel jätkusuutliku arengu hariduse.				
1.1.4. Terve ja säästva eluviisi kujundamine ülikoolis				
a. Toetame terve eluviisi harjumuste kujunemist ülikooli liikmeskonnas ja järgime roheline ülikooli põhimõtteid.	LJA	LTS, PTK	HK; PO DTI,	M
b. Määratleme ülikooli positsiooni roheline ülikoolide rahvusvahelises võrgustikus ning kavandame tegevusi, mis vahendavad ja rakendavad parimaid praktikaid.	LJA		TÜHI, ÜTI	M
c. Rakendame ülikooli jätkusuutlikkuse strateegia väljatöötamisel ning oma arengu monitoorimisel LiFE-indeksi metoodikat.	LJA		BFM, HTI, HK	M

Tabel 2. Loodus-ja terviseteaduse instituudi akadeemiliste suundade kaasatus teiste akadeemiliste üksuste eestvedamisel toimuvate tegevuste elluviimisele ja meetme valdkond (T- teadus-, arendus- ja loometegevus ja mõju ühiskonnas; Õ-õppetegevus; M- muud üksuse organisatsiooniarendusega seotud eesmärgid)

Alaeesmärgid	Vastutav instituut ¹	Kaasatud suunad instituudist ¹	Meetme valdkond
1.1.1. Muutunud õpikäsituse sisu kujundamine			
a. Mõtestame muutuva õpikäsituse teooriaid, põhimõtteid ning toimivaid meetodeid, sh pedagoogilisi suundumusi formaalses ja mitteformaalses õppes (noorsootöös, töös vanemaealistega jms) ning töötame välja muutunud õpikäsituse hindamiskriteeriumid.	HTI	LTÕ	Õ
b. Töötame välja individuaalseid erisusi (erivajadused, kultuurilised erisused, vanus jms) arvestavaid vahendeid ja metoodikaid, mis arendavad tuleviku võtmepädevuste õpetamist/õppimist ja hindavad õpitulemusi.	HTI	LTÕ, PKT	Õ
1.1.2. Muutunud õpikäsituse tutvustamine ja levitamine			
Uurime ühiskonna vajadusi ja võimalusi eri sihtrühmi jõustada ning uurimistulemuste alusel kujundame haridusasutuse juhtimisalase taseme- ja täiendusõppe kompetentsi, loome ja rakendame tuleviku haridusjuhtide professionaalse arengu programme.	HTI	PKT, LTÕ	Õ
1.1.3. Tugisüsteemi kujundamine muutunud õpikäsituse rakendumiseks			
Uurime ja loome uusi mudeleid, mis toetavad igas vanuses inimeste elukestvat õpet, pakuvad töökohapõhist õpet ning kindlustavad õpiedukuse, et tagada võrdsed võimalused formaalseks, mitteformaalseks ja informaalseteks õppeks.	HTI	PKT, LTÕ	Õ
1.1.4. Muutunud õpikäsituse juurutamine ülikooliõppesse			
Lõimime ülikooli õppekavadesse jätkusuutlikkuse põhimõtted.	HTI	LJA	Õ
1.5.1. Ühiskonnakäsitluste ja -suundumuste mõtestamine			
a. Arendame välja uued ühiskonna arengut mõtestavad interdistsiplinaarsed ja probleemikesksed uurimissuunad, mis kombineerivad riigi- ja õigusteaduse, sotsioloogia, demograafia, strateegilise kavandamise ja tulevikuuuringud ning sotsiaaltöö kompetentsi.	ÜTI	PKT	T
b. Arendame välja ühiskondlike protsesside kompleksse seiremetoodika, hindamaks regulaarselt Eesti ühiskonna arengut Euroopa arengu ja üleilmastumise kontekstis.		LJA	T
c. Arendame sotsiaal-, õigus- ja riigiteaduste eestikeelset		PKT	T, M

terminoloogiat ning rakendame seda eestikeelses teaduses ja selle populariseerimisel.			
1.5.2. Toetus institutsioonide, valitsemise ja õigusnormide uuenemisele Mõtestame üle riigipiiride ulatuva, sh <i>lex mercatoria</i> ja rahvusvahelise õiguse arengut ja tulevikuperspektiive ning arendame välja meetodika, mis mõtestab ELi õiguse sidususe küsimusi Eesti õigussüsteemis, et töötada välja Eestile kui väikeriigile sobivaid lahendusi.	ÜTI	PKT, LTS	T, M
1.5.3. Kogukondade ja organisatsioonide innovatsiooni edendamine a. Mõtestame kohalike kogukondade ja riigi vahelist suhet jätkusuutliku ühiskonna ja virtuaalsete toimimisviiside kontekstis, et toetada uute kollektiivse tegevuse vormide kujunemist ja töötada välja lahendusi, kuidas suurendada kogukondade sidusust ja vastutust. b. Arendame tööuuringute valdkonda ühendades sotsiaalteaduste valdkondade kompetentsid ning juhtimise ja töösuhete valdkonna ained ja uurimisküsimused.	ÜTI	LTS, LJA PKT, LTS	T T
1.5.4. Indiviidi heaolu ja õiguste käsitlemise mõtestamine ja arendamine Mõtestame heaoluühiskonna arengumudelite muutusi ja töötame välja uusi viise, kuidas tagada indiviidide toimetulek ja heaolu.	ÜTI	PKT, LTS	T, M

Kasutatud lühendid:

LTÕ- loodusainete ja tehnoloogia õpetajakoolitus,

LJA- loodusteadused ja jätkusuutlik areng,

PKT- psühholoogia ja käitumisteadused,

LTS- liikumine, tervise- ja sporditeadused,

HTI – haridusteaduste instituut,

BFM – Balti filmi-, meedia-, kunstide ja kommunikatsiooni instituut,

TÜHI – humanitaarteaduste instituut,

ÜTI – ühiskonnateaduste instituut,

DTI – digitehnoloogiate instituut,

HK- Haapsalu Kolledž,

PO-personaliosakond.